

НАПИСАННЯ ФОРМАЛІЗОВАНИХ ТЕКСТІВ: ТЕКСТИ-АНОТАЦІЇ ТВОРІВ КІНОМИСТЕЦТВА

Письмо – один із чотирьох видів мовленнєвої діяльності, навчання якої є об'єктом дослідження в методиці викладання іноземних мов (О.Б.Бігич, Л.В.Калініна, С.Ю.Ніколаєва, М.О.Половинкіна, І.В.Самойлюкевич та ін. [2]). У даній статті навчання письма з використанням формалізованих текстів розглядаємо як один із засобів формування вмінь творчого незалежного письма. Формалізованим текстом називаємо текст з жорстко заданою структурою: діловий документ, анкета, заявка учасника конференції, тести тощо [4]. Формалізовану інформацію обробляти набагато легше й швидше, що сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу.

У запропонованому дослідженні зосередимось на навчанні написання анотацій творів кіномистецтва. Анотація – це коротке інформативне повідомлення рекламного характеру про твори кіномистецтва [1, с. 9], що переказує сюжет кінофільму, наводить дані про його авторів, в ній можуть бути також присутні елементи аналізу, оцінні компоненти [3, с. 144]. При написанні анотації необхідно дотримуватись вимог формалізації – композиційне оформлення, правила синтаксису, дотримання стилю, використання стратегій і тактик написання, відбору лексичних одиниць тощо.

Композиційна структура анотації проста і складається лише із заголовка та основної частини. Усі заголовки анотацій творів кіномистецтва збігаються з назвами кінокартин. За функціональним призначенням заголовки анотацій класифікуються як інформативні, оскільки вони повідомляють читачеві про назву фільму, про який ітиметься в анотації. Основна частина дає коротку характеристику змісту фільму та окремим персонажам. Розглянемо приклад:

THE SIXTH SENSE

After the assault and suicide of one of his ex-patients, award-winning child psychologist Malcolm Crowe is left determined to help a young boy named Cole, who suffers from the same diagnosis as the ex-patient -- they both see dead people. Malcolm cannot rest until he makes amends for his feelings of failure, created by the mental breakdown of the first patient. Cole is a young boy who is paralyzed by fear from his visions of dead people. His mother is at her wits end trying to cope with Cole's eccentricities. With the help of Dr. Crowe, Cole goes on a journey of self as he learns to overcome his fears, all the while discovering the purpose of his gift (www.btinternet.com).

У наведеному прикладі композиція анотації на художній фільм „Шосте відчуття” складається з двох ланок – заголовку та основної частини. Заголовок цієї анотації називає анотований кінофільм. Основна частина знайомить читача з героями фільму та елементами сюжету. Лексичні одиниці *ex-patient, award-winning child psychologist Malcolm Crowe, a young boy named Cole* називають персонажів, дієслова *is left determined to help, suffers, cannot rest, makes amends, is trying to cope with, goes on a journey, learns to overcome, etc.* описують сюжетну лінію.

Для написання текстів-анотацій використовують комунікативну стратегію інформування. У цьому текстовому жанрі вона реалізується в певних тактиках. Розглянемо втілення цієї стратегії на прикладі анотації на кінофільм “Своя людина”:

THE INSIDER

Based on the true story of former tobacco executive Jeffrey Wigand, who blew the whistle on American tobacco companies' efforts to get -- and keep -- smokers hooked. The movie chronicles Wigand's relationship with "60 Minutes" producer Lowell Bergman, who risked his career to air an interview with Wigand even after CBS pulled the plug. Wigand risked more than his job to get his message to the masses: After being fired from Brown & Williamson Tobacco, then talking to the media, he endured lawsuits, a smear campaign and, the real Wigand claims, even death threats against him and his family, all at the hands of Big Tobacco (www.geocities.com).

Тактика інформування про матеріал, покладений в основу фільму, повідомляє читача про те, чи є події, факти, люди, зображені у фільмі, вигаданими, чи реально існуючими. Мовними індикаторами цієї тактики є вислови типу *to be based on, adapted true story of, true-life tale of, truthful / scrupulous record of*. У наведеному прикладі мовні одиниці *based on the true story, the real Wigand* вказують на те, що кінофільм „Своя людина” заснований на реальних подіях, які трапилися з реально існуючими людьми: *Based on the true story of former tobacco executive Jeffrey Wigand, who blew the whistle on American tobacco companies' efforts to get – and keep – smokers hooked.*

Тактика репрезентації теми фільму реалізує намір мовця ознайомити читача з основною тематикою і проблематикою кінокартини. Аналіз фактичного матеріалу показав різноманітність мовного втілення цієї тактики. Опорними мовними одиницями виявилися, наприклад, *the theme of the film, the film's core/at its core is ..., exploration of, the film portrays, story of*. У наведеному прикладі тактика репрезентації теми фільму реалізується через мовну одиницю *the movie chronicles*. Використовуючи цю тактику, критик інформує читача про те, що „Своя людина” – фільм про стосунки дослідника Віганда і продюсера телекомпанії CBS: *The movie chronicles Wigand's relationship with "60 Minutes" producer Lowell Bergman, who risked his career to air an interview with Wigand even after CBS pulled the plug.*

У наведеному прикладі стратегія інформування реалізується також у **тактиці представлення героїв**, яка втілюється в мовних одиницях, що

позначають імена героїв – *Jeffrey Wigand, Lowell Bergman*, їхні професії – *former tobacco executive, producer*, сімейний стан – *his family*.

Тактика розгортання сюжету превалює в текстах-анотаціях. Вона надає стисло інформацію про основний зміст фільму. Мовні одиниці *blew the whistle, risked, being fired, endured* називають основні сюжетні події, прийменники *after, then* вказують на послідовність їх розгортання. Зазначені засоби виступають мовним втіленням цієї тактики.

Підсумовуючи, зазначимо, що композиційна будова текстів-анотацій творів кіномистецтва представлена заголовком, який збігається з назвою фільму, та основною частиною. Кіноанотації формуються комунікативною стратегією інформування й тактиками інформування про матеріал, покладений в основу фільму, репрезентації теми фільму, представлення героїв та розгортання сюжету. Кожна із зазначених тактик втілюється в певних мовних одиницях.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ляшенко Т.С. Структурно-композиційні, лінгвостилістичні та прагматичні особливості тексту мистецтвознавчої рецензії (на матеріалі німецьких газет): Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04/ Львівський національний ун-т ім. І.Франка. – Львів, 2004. – 19 с.

2. Професійно-методична підготовка майбутнього вчителя іноземної мови у вищому навчальному закладі: навчально-методичний посібник. Укладачі: Л.В. Калініна, І.В. Самойлюкевич та ін./ За заг. ред. І.В. Самойлюкевич. – Житомир: Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2008. - 165 с.

3. Стрельцов Б.В. Основы публицистики. Жанры: Учебное пособие. – Минск: Университетское, 1990. – 240 с.

4. Формализация текстовой информации // <http://samlit.net/proekt/lessons/informatika/reviewnew/doc/10/format.htm>